

Biotalousfoorumi Lappi

Työpajojen tulokset

10.11.2020

Sihteerit:

Ryhmä 1-2, Joel Järvinen, MMM

Ryhmä 3, Liisa Saarenmaa, MMM

Ryhmä 4, Sara Turunen, Tapio

Käsiteltävät aiheet ja aikataulu

12.50: Miten biotalouden jalostusarvoa voidaan kohottaa maakunnassa?

13.05: Onko asioita, joilla biotalousstrategian 4 päämäärän saavuttamista voitaisiin edistää maakunnassa?

13.25: Mitä toimenpiteitä olisi maakuntanne kannalta hyvä sisällyttää biotalousstrategiaan?

13.45: Tärkein viesti ryhmästä ja tulevan juhlan aihe

14.00: kahvitauko

Ryhmä 1-2

Miten biotalouden jalostusarvoa voidaan kohottaa maakunnassa?

- Rahoituksen kehittäminen ja EU-rahoituksen kanavoiminen maakuntaan
 - Rahoituksen hankkiminen tehokkaammin olemassaolevista lähteistä
 - Rahoituksen parempi kanavointi
- Toimijoiden määrän kasvattaminen, myös pienempien toimijoiden osalta
 - ml. Start-up toiminta
 - Tutkimus- ja kehitystoiminta
- Kansallisten ja EU-lainsäädännön esteiden vähentäminen kiertotaloudelle/biotalousdelle
- Jätteen arvon tunnustaminen ja käytön tehostus (erit. biokaasu); strategian täytäntöönpano jätteen hyödyntämisen osalta
- Maakunnan brändäys ja siitä seuraava arvonluonti; ”kestävä elämä”-mielikuva Lapin vetovoimatekijänä
 - Metsien luomusertifiointi osana matkailua
- Yrityshankkeiden osajien lisääminen
- Raaka-aineen hyödyntäminen maakunnan sisällä korkeamman jalostusarvon tuotteissa
- Yhteistyön lisääminen eri toimijoiden ja kilpailevien yritysten välillä

1. Biotalouskasvulle luodaan **kilpailukykyinen toimintaympäristö**

- Tiedon lisääminen ja jakaminen taloudellisen kasvun edistäjänä
- Kotitalousjätteen hyödyntäminen inspiroivana toimenpiteenä kuluttajille

2. Biotalousalueen luodaan **uutta liiketoimintaa** riskirahoituksen, rohkeiden kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla

- Rahoitusinstrumentit (ml. riskirahoitus) toiminnan edistäjänä
- Toimialarajojen ylittäminen (esim. teolliset toimijat ja maatilat bioenergian tuottajina)
- Suurhankkeiden tuottaman potentiaalin esittäminen pk-sektorin toimijoille (esim. sivuvirtojen hyödyntäminen)

3. **Osaamista vahvistetaan** koulutusta ja tutkimustoimintaa kehittämällä.

- Puutuotteiden suunnittelu ja rakentaminen esimerkkinä
- Paikalliset ja kansainväliset hankkeet (esim. Rosewood; Tallwood)

4. **Biomassojen** saatavuus, raaka-ainemarkkinoiden toimivuus ja käytön kestävyys turvataan.

- Nuorten metsien kasvatushakkuut
- Logistiikka, kysyntä ja markkinat biokaasun käytön edistäjänä ja turvaajana. Hyödyntämätöntä potentiaalia vielä jäljellä.
- Vetyperäinen polttoaine (Power-to-X, biometanointi) kestävästi tuotettuna
- Kotitalouksien biojätteen hyödyntäminen tehokkaammin

Mitä *toimenpiteitä* olisi maakuntanne kannalta hyvä sisällyttää biotalousstrategiaan?

- Maakunnan julkisen puurakentamisen toimenpideohjelma (hankerahoitusta esim. YM:n puurakentamisen toimenpideohjelmasta)
- Maakunnassa tuotetun uusiutuvan energian tuotannon mahdollistaminen entistä voimakkaammin
- Metsien luomukeruualueiden edistäminen ja toimialan kehittäminen, myös matkailun osalta
 - Marjanpoimintaturismi
 - Nokkosen ja muiden villiyrttien käytön tunnustaminen ja lisääminen
 - Puupohjaiset luonnontuotteet (pakuri, koivun mahla, pihka...)
- Ravinteiden tehokkaampi kierrätys ja sen mahdollistaminen
 - Esim. tuhkalannoitus
- Volyymien kasvattaminen, 'näpertelystä' suurempaan mittakaavaan
- Rakenteellinen kehitys tulojen muodostamisessa

Potentiaalia biotalouden saralla on.

Metsät ovat Lapin biotalouden perusta.

Puurakentaminen, biokaasu ja luomukeruualueet
lupaavia sektoreita.

Lappi ”kestävän elämän” maakuntana.

Lapin vetovoimaa on kasvatettava (investoinnit,
väestönkasvu muuttoliikkeen avulla, osaajien
houkuttelemisen).

Mitä saavutusta tai tapahtumaa aiotte juhlistaa 15 vuoden kuluttua?

2035 aiomme juhlia:

Juhlimme Suomen hiilineutraaliuden saavuttamista.
Meri-Lapin teollisuus tuottaa vähähiilisesti 10% Suomen
vientituloista.

Ryhmä 3

Miten biotalouden jalostusarvoa voidaan kohottaa maakunnassa?

- Puuraaka-aine riittää vireillä oleviin investointisuunnitelmiin tutkimukseen perustuen
 - Miten turpeen energiakäytön luopuminen vaikuttaa energiapuun käyttöön ja hintaan; jos puuraaka-aine vain poltetaan, jalostusarvo jää alhaiseksi; uusiutuva energia (tuuli ja aurinko) maankäyttökysymys ja sosiaalinen hyväksyttävyyys kysymys
 - Maatilataloudessa kuivikkeena
 - Lapissa turvemaita paljon
- Biokaasuntuotanto ja jakeluverkko
 - Biokaasu kaivosympäristössä
- Ympäristölupa avaintekijä
- Teoreettisesti metsätalous on kestävä, mutta myyvätkö metsänomistajat
 - Raaka-aineen hinta/kannattavuus
 - Avohakkuukielto?
 - Tuhoriskit
- Viedään maaliin biotuotetehtaan investointi
 - Alueen toimijat mukana
- Matkailussa kehitetään Green Cardia kestävän matkailun sertifikaatiksi, esimerkkinä Posio
 - Puhdasta luontoa riittämiin
 - Kestävän matkailun ohjelma, mutta sitten tuli korona: koronaturvallinen matkailu on mahdollista
 - Matkailutrendit vaikuttavat: vähemmän on enemmän
 - Green care
- Luonnontuotealalla kasvupotentiaali suuri
 - Jalostetaan itse
- Osaavan työvoiman saatavuus on haaste
 - Metsäinen työympäristö on vaativa

1. Biotalouskasvulle luodaan **kilpailukykyinen toimintaympäristö**

- Digitalisaation hyödyntämisen mahdollistaminen: laajakaistayhteydet kuntoon
 - Vaikuttaa biotalouteen
- Syväväylät ja teiden kunnossapito
 - Alempi asteinen tieverkko elintärkeä biotaloudelle ja maataloille
- Logistiikka ja terminaaliratkaisut
 - Pitkät rekat jo todellisuutta (HCT)
- Osaamisen varmistaminen edellä: vaihtoehtoisia koulutusmalleja, kuten täsmäkoulutus
- Alihankintaverkostot

2. Biotalouskasvulle luodaan **uutta liiketoimintaa** riskirahoituksen, rohkeiden kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla

- Maaseuturahankkeiden kohteet liiankin riskittömiä
- Pankitkaan eivät ota enää riskiä
- Ristiriita riskipitoisten hankkeiden ja rahoittajien riskinottokyvyn välillä
- Matkailun ja elintarviketalouden yhteistyö: lähiruokaa matkailijoille; tavoitteena että raaka-aine jalostetaan Lapissa, esim. poro.
- Valtion tuen suuntaviivat tulkittu liiankin tiukkaa.
 - Ryhmäpoikkeusasetus antaisi joustonvaraa
- Lappi aktiivinen EU-raham hakemisessa ja suhteiden luomisessa (H2020; interreg), mikä mahdollistanut esim. tutkimuksen rahoittamisen
- Pilottirahoitusta ei ole kovin paljon tarjolla; tarvetta olisi

3. **Osaamista vahvistetaan** koulutusta ja tutkimustoimintaa kehittämällä.

- Opettajilla ei useinkaan ole yritysmaailmasta kokemusta
 - Osaamisaloja joilla puutteita: matkailu, ravintolapuoli
 - Sesonkiloontoisuus ongelmana työvoiman kannalta
 - Palvelukulttuurin puute
 - Toimihenkilötaso toimihenkilöpuolella
 - Teknillisen yliopiston puute haittaa
 - Metsäpuolella ongelmia työnohtotasolla
- Etätyötä matkailukeskuksessa
- Monipaikkaisuus
- Yrittäjien koulutusta ja johtamiskoulutusta tarvitaan lisää

4. **Biomassojen** saatavuus, raaka-ainemarkkinoiden toimivuus ja käytön kestävyys turvataan.

- Kts. Ensimmäinen kysymys
- Alihyödynnetyt mahdollisuudet: sininen biotalous, järvikalat, toisarvoinen kala

Mitä *toimenpiteitä* olisi maakuntanne kannalta hyvä sisällyttää biotalousstrategiaan?

- Alueiden erilaisuus pitää ottaa huomioon myös toimenpiteissä
- Rahoitustukea tarvittaisiin lisää
 - Kokeilut, pilotit ja demot/riskirahoitusta tarvitaan
- Green Dealin toimeenpano
 - Mittareita kehityksen seuraamiseen
- Väylät ja tietoliikenne kuntoon
- Infran pitää olla kunnossa
- Poliittiset päätökset eivät saa estää järkeviä toimenpiteitä
 - Maankäytön haasteet
 - Ympäristökysymykset
 - Kompromisseja tarvitaan
- Toimintaympäristössä tapahtuvien ja arvojen muutosten ennakointi
 - Metsien käyttöä koskevat rajoitukset ja uudet mahdollisuudet
- Lapin matkailu pitää nähdä osana biotalouden kokonaisuutta
 - Korona: konkurssit uhkana

Jalostusastetta on pakko nostaa kaikilla sektoreilla
Infran kuntoon saattaminen saavutettavuuden ja
liikkuvuuden parantamiseksi
Osaamisen vahvistaminen monimuotokoulutusta
painottaen ja oppilaiden yhteistyö

Mitä saavutusta tai tapahtumaa aiotte juhlistaa 15 vuoden kuluttua?

2035 aiomme juhlia:

Lapin väkiluku on kasvanut ja monipaikkainen työ on arkipäivää.

Omavarainen elintarvike- ja energiatuotanto.

Biotuotetehtaat toimivat ja metsiä käytetään kestävästi.

Ryhmä 4

Miten biotalouden jalostusarvoa voidaan kohottaa maakunnassa?

- Puurakentaminen
 - Kaikki kerrostalot voisi rakentaa puusta (hiilijalanjälki betonirakentamiseen verrattuna alhainen)
- Yritysten tulee integroitua paikalliseen yhteisöön
- Tunnistetaan metsien monikäyttötuotteista potentiaali eli ne biomassat, joista on kestäväällä tavalla saatavissa jalostustuotteita
 - Luonnontuotteet vs. puutuotteet –asetelma → monikäyttötuotteiden yhdistäminen metsätalousarvoketjuun
 - Käytössä vuosittaiset sadot
 - Huomioitava kokonaisuus / suuri kuva
 - Yhteistyötä tehdään tutkimuksen kanssa (tutkimustietoa jo paljon entuudestaan)
- Julkisen sektorin tulisi nostaa biokaasun jakelun infra keskiöön ja tukea biokaasun jakelua → tarvitaan rohkeutta
 - Nesteytetty biokaasu (etenkin raskaassa liikenteessä, tällä hetkellä käytössä jo LNG-maakaasu)
 - Julkisen liikenteen toimiminen biokaasulla
 - Ei voi olla yksittäisiä tankkausasemia, tarvitaan tankkausverkosto
 - Tärkeää saada pilotteja käyntiin
 - Valtion ohjaava sekä taloudellinen tuki – summat eivät ole olleet riittäviä tähän mennessä
 - Yleisen asenteen muokkaus

1. Biotalouskasvulle luodaan **kilpailukykyinen toimintaympäristö**

- Vastataan muuttuviin tarpeisiin
- Sertifiointit (etenkin luomu!)
 - Luomun osalta kansainvälinen maine ja menekki
- Avointa keskustelua ja yhteistyötä eri toimijoiden ja sektorien välillä
 - Kaikki kouluasteet mukaan – voisi järjestää yhteisiä opintoja, uusia koulutuskokonaisuuksia, yritykset mukaan opiskelijoiden kouluttamiseen

2. Biotalousaluetta luodaan **uutta liiketoimintaa** riskirahoituksen, rohkeiden kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla

- Uusi liiketoiminta syntyy kysynnällä
- Avointa keskustelua ja yhteistyötä eri toimijoiden ja sektorien välillä
- Julkisen toimijan ohjaus ja tuki
 - Rahoitus
 - Kaavoitus esim. ekokortteli – pientaloja ja puukerrostaloja, palveluita

3. **Osaamista vahvistetaan** koulutusta ja tutkimustoimintaa kehittämällä.

- Tarjotaan myös yrittäjille koulutuspalveluita
 - Tuotantosuunnan muuttajille
- Toisen asteen koulujen tutkimustoimintaan tulisi saada mukaan lisää yrityksiä ja esim. Luonnonvarakeskus
- AMK ja toisen asteen yhteisprojektit ja pilotoinnit
 - Esim. toiset opiskelijat suunnittelisivat ja toiset rakentaisivat puurakennuksen

4. **Biomassojen** saatavuus, raaka-ainemarkkinoiden toimivuus ja käytön kestävyys turvataan.

- Raaka-aineiden ajallinen ja paikallinen saatavuus
 - Bioatlas ollut hyvä työväline
 - Metsään.fi
- Tutkimustietoon luottaminen ja luotettavien sektoritutkimuslaitosten rahoittaminen ja arviointi
- Käytön kestävyys jatkuvaa arviointi
- Energiankulutuksen pienentäminen (takaisi käytön kestävyys)
- Nopeasti uusiutuvat biomassat ja niiden tuotantomahdollisuudet
 - Tuotteiden monipuolisuus

Mitä *toimenpiteitä* olisi maakuntanne kannalta hyvä sisällyttää biotalousstrategiaan?

- Kaikkien toimenpiteiden pilotointi
- Peltojen ja metsien hiilensidontakyvyn parantaminen
- Biokaasun käytön lisääminen liikenteessä
- Luomu-sertifikaatti takaisin
 - Huolellinen viesti ja brändäys
- Lähiruoka
- Metsien monikäytölle tarvitaan ohjelma
 - Teemoille näkyvyys
- Puurakentamisen edistäminen
- Ekokortteli-ajattelu rakentamiseen liittyen
 - Asuminen ja eläminen omavaraisesti

Pilotoinnit

Tuen määrä

Koulutus ja osaaminen

Kysynnän luominen

Resurssien tunnistaminen

Mitä saavutusta tai tapahtumaa aiotte juhlistaa 15 vuoden kuluttua?

2035 aiomme juhlia:

Energiaomavaraisuutta

Kahden kaupungin julkinen liikenne biokaasulla tai LNG:llä tai näiden yhdistelmällä

Lapissa on 4 toimivaa biokaasulaitosta (Sodankylä, Rovaniemi, Tornio, Muonio), lisäksi muutama maatilalaitos

LNG-tukkirekkaa

60% liikenteessä olevista henkilöautoista on hybridi-, sähkö- tai biokaasuautoja

Metsänomistajat saavat tuottoa monipuolisesti eri jalostustuotteista

Useampia metsäalan jalostuslaitoksia

Edistyksellisiä elintarvikealan laitoksia

Kiitos!

Työpajat fasilitoi:

TAPIO

Tarja Ollas, Tapio